

RAADSVOORSTEL

De Raad: 4 juli 2017

Onderwerp: Rekenkameronderzoek burger- en overheidsparticipatie

Datum: 14 juni 2017

Korte samenvatting

De Rekenkamercommissie Krimpenerwaard heeft de afgelopen maanden haar tweede onderzoek uitgevoerd naar burger- en overheidsparticipatie. Het onderzoek biedt aan de hand van concrete casussen inzicht in het samenspel tussen burgers en de gemeente en mogelijkheden voor verbetering waar nodig. De term 'samenspel' duidt hierbij op twee vormen van participatie:

- Burgerparticipatie: De gemeente neemt het initiatief en de nadruk ligt op meedenken en meedoen van de gemeenschap;
- Maatschappelijke initiatieven, oftewel overheidsparticipatie: De gemeenschap neemt het initiatief en de nadruk ligt op meedenken en meedoen van de gemeente.

De Rekenkamercommissie Krimpenerwaard (RKC) stelt de raad voor om kennis te nemen van het rapport 'Voor Waards met participatie' en de conclusies en aanbevelingen over te nemen. De RKC hoopt dat het rapport de gemeente Krimpenerwaard en haar burgers zal inspireren om gezamenlijk met participatie voorwaarts, voor Waards, te gaan.

Voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld om:

1. Kennis te nemen van het rapport 'Voor Waards met participatie'.
2. De conclusies van het rapport 'Voor Waards met participatie' over te nemen.
3. De aanbevelingen van het rapport 'Voor Waards met participatie' over te nemen.

Inleiding

De RKC heeft de afgelopen maanden haar tweede onderzoek uitgevoerd naar burger- en overheidsparticipatie. Het onderzoek biedt aan de hand van concrete casussen inzicht in het samenspel tussen burgers en de gemeente en mogelijkheden voor verbetering waar nodig. De RKC heeft onderzocht hoe het samenspel tussen de gemeente en de gemeenschap in Krimpenerwaard wordt ingevuld. De term 'samenspel' duidt hierbij twee vormen van participatie aan:

- Burgerparticipatie: De gemeente neemt het initiatief en de nadruk ligt op meedenken en meedoen van de gemeenschap;
- Maatschappelijke initiatieven, oftewel overheidsparticipatie: De gemeenschap neemt het initiatief en de nadruk ligt op meedenken en meedoen van de gemeente.

Conform het onderzoeksprotocol van de RKC heeft een ambtelijke feitencheck plaatsgevonden. Het onderzoeksrapport is op enkele punten aangepast en vastgesteld. Na het vaststellen van het onderzoeksrapport is ook het bestuurlijk deel van dit rapport opgesteld: de conclusies en aanbevelingen. De conclusies en

aanbevelingen zijn eerst besproken met de Adviesgroep van de Rekenkamercommissie. Vervolgens is het college, in het kader van het bestuurlijke wederhoor, in de gelegenheid gesteld een bestuurlijke reactie te geven op de conclusies en aanbevelingen. De bestuurlijke reactie is integraal opgenomen in het rapport. Het college heeft positief op onze aanbevelingen gereageerd en wij zien daarom af van een nawoord.

De conclusies in het rapport zijn in het kort als volgt:

- De gemeente heeft nog geen visie op burger- en overheidsparticipatie ontwikkeld. Wel zijn er enkele voornemens benoemd in het collegeakkoord, maar vooralsnog niet verder uitgewerkt. Inwoners die in het kader van dit onderzoek zijn gesproken, geven aan een heldere visie op burger- en overheidsparticipatie te missen.
- Het bestuur is vooralsnog terughoudend in zijn aanwezigheid op momenten waarop interactie met inwoners plaatsvindt. Nadrukkelijke bestuurlijke aanwezigheid kan gebruikt worden om duidelijk te maken hoezeer inwonerbetrokkenheid gewaardeerd wordt, zonder dat de gemeente zich op voorhand committeert aan de uitkomsten van een participatieproces.
- Er is een grote variatie in vormen van participatie in de gemeente Krimpenerwaard. Samen met raad, college, ambtelijke organisatie en externe partijen zijn verschillende voorbeelden van burger- en overheidsparticipatie opgehaald. Dat leverde een grote variatie aan vormen van participatie op.
- De onderzochte voorbeelden van participatie leveren een positieve bijdrage aan beleids- en projectdoelen en de gepleegde investering van de gemeente. De rekenkamercommissie heeft drie voorbeelden onderzocht: buurtprojecten, Visies op de identiteit van de kernen (beiden initiatief van de gemeente) en de (door)ontwikkeling van Sportpark Weydehoeck (initiatief gemeenschap).
- Uit de onderzochte voorbeelden van participatie komt onder meer naar voren dat participanten behoefte hebben aan meer duidelijkheid van de gemeente over continuïteit van projecten.

Een aantal belangrijke aanbevelingen is:

Aan raad

- 3.1 Ga met elkaar gesprek aan hoe de raad aankijkt tegen participatie in Krimpenerwaard en welke rol raadleden willen pakken.
 - a. Beleg bijvoorbeeld een thema-avond waarin wordt gediscussieerd over hoe de raad om wil gaan met kleine participatieve processen en majeure participatieve processen. Wanneer wil de raad wel, enigszins en wanneer geen actieve rol?
 - b. Bespreek en maak afspraken over de wijze waarop de raad zich gedurende participatieve bijeenkomsten richting de samenleving wil presenteren
 - c. Stel hierbij ook de vraag aan de orde hoe de raad door het college geïnformeerd wil worden over lopende participatietrajecten (procesverantwoording).

Aan raad en college:

- 3.2 Voer als raad en college met elkaar het gesprek over, en maak afspraken over de rollen van raad en college bij burger- en overheidsparticipatie.
 - a. Bespreek vragen zoals wanneer en hoe de raad te betrekken bij een participatieproces? Heeft de raad een rol om actief de boer op te gaan en in kernen meningen en vraagstukken op te halen?
 - b. Stel hierbij ook de vraag aan de orde hoe de raad door het college geïnformeerd wil worden over lopende participatietrajecten (procesverantwoording).
 - c. Welke (actieve) rol wil het college aannemen op momenten waarop interactie met inwoners plaatsvindt.

Aan college:

- 3.3 Breng de opbrengsten van de gesprekken tussen raad en college samen in een visie op burger- en overheidsparticipatie.
 - a. Neem in de visie in ieder geval de volgende elementen op:

- welke concrete doelen streven we met burger- en overheidsparticipatie na in Krimpenerwaard? Wat willen we bereiken?
- wat verstaat Krimpenerwaard onder 'participatie op maat'? Hoe waarderen we in onze aanpak de kenmerkende verschillen tussen de kernen?
- hoe zien we in Krimpenerwaard de rollen van raad en college binnen participatieve processen
- hoe zien we de rol van de ambtelijke organisatie binnen participatieve processen? Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden van een kernambtenaar of het experimenteren met integrale teams waarin zowel ambtenaren als initiatiefnemers plaatsnemen
- wat is het afwegingskader dat we in Krimpenerwaard gebruiken om participatieve processen in te richten?
- uit welke instrumenten kunnen we kiezen bij het vormgeven van concrete participatieve processen?

Aan college:

3.4 Experimenteer met, en leer van, concrete initiatieven en houdt daarbij rekening met de volgende zaken

- Voor het slagen van initiatieven is het niet altijd nodig om verwachtingen, regels en voorwaarden 'op papier' te zetten. Zolang er periodiek afstemming is tussen inwoners en gemeente over het initiatief, wordt duidelijk hoe inwoners en gemeente hun rol innemen en kunnen daar (informeel) afspraken over worden gemaakt. Dit blijkt uit de buurtprojecten: inwoners nemen de ruimte die ze zelf willen nemen, waarbij de grenzen (bijvoorbeeld voor eigen rechter spelen) in de jaren dat het project loopt vrijwel nooit zijn overschreden.
- Een initiatief vraagt om voortdurende aandacht en helderheid. Over de tijd heen kunnen zaken veranderen: zo kan de gemeentelijke organisatie veranderen, maar ook de betrokkenheid van inwoners. Wanneer een initiatief 'vergeten' dreigt te worden, kan de motivatie van inwoners om zich in te zetten, verdwijnen.
- De gemeente kan maar in beperkte mate initiatieven zoals buurtprojecten van boven af stimuleren. Randvoorwaarden die hierbij naar voren zijn gekomen, zijn: kennis van de lokale gemeenschap (weet wat en wie er leeft), een persoonlijke benadering (spreek mensen niet algemeen aan, maar richt je tot specifieke personen), en ervaren urgentie van de problematiek door inwoners (zij moeten immers het nut van het initiatief inzien).
- Terugkoppeling na de participatiemomenten is van groot belang: betrokken inwoners willen op tijd geïnformeerd worden over het vervolg, om duidelijk te maken dat er iets gebeurt met de inbreng. Ook als er bijvoorbeeld 'gemeentelijke' stappen moeten worden gemaakt die tijd vergen.
- De gemeente kan leren van de wijze waarop initiatiefnemers een initiatief ontwikkelen en voorleggen aan de gemeente zodat de gemeente daarmee andere initiatiefnemers kan helpen om hun initiatief zo kansrijk mogelijk te laten zijn. Het concreet maken van een initiatief en het zoeken van draagvlak blijken hierbij belangrijke voorwaarden
- Er is ruimte voor de gemeente om zich meer proactief op te stellen, een mede-aanjager van initiatieven te zijn en zich behulpzamer te tonen in het meedenken en adviseren (bijvoorbeeld rondom vergunningaanvragen). Dit vraagt naast betrokkenheid ook helderheid: duidelijkheid over dat medewerking van de gemeente bij een aanvraag niet automatisch ook bestuurlijk draagvlak voor besluitvorming en uitvoering betekent.
- Bepaal voorafgaand aan processen van burgerparticipatie wat de financiële ruimte is die mag worden gebruikt. Dit om verwachtingen te managen en onnodige teleurstellingen te voorkomen.

- h. Evalueren is een noodzaak om te leren van concrete projecten en initiatieven. Sta bij ieder initiatief, klein of groot, nadrukkelijk stil bij de lessen voor de toekomst en de mogelijke implicaties voor de visie en daarin gestelde doelen: moeten deze worden bijgesteld?

Beoogd resultaat

De insteek van het onderzoek kent een waarderende en opiniërende benadering, waarbij leren voor de toekomst centraal staat.

Kantttekeningen

N.v.t.

Alternatieven

N.v.t.

Financiën

N.v.t.

Juridische zaken

N.v.t.

Participatie en extern overleg

N.v.t.

Vervolgtraject en uitvoering

Alles overziend vindt de RKC dat met het rapport de gemeenteraad en het college voldoende inspiratie is geboden om op korte termijn concrete stappen te gaan zetten. Dit betekent: kom tot een visie op participatie, experimenteer met meer samenwerking, valueer regelmatig hoe de samenwerking is verlopen en bepaal je rol als raad en college. Dit RKC geeft graag nog mee: maak concrete afspraken tussen college en raad, denk daarbij onder meer aan een tijdspad waarbinnen de visie op participatie gereed moet komen en welke informatie de raad wil ontvangen voor, gedurende en na afloop van participatieprojecten. Tot slot merkt de RKC op dat het realiseren van participatietrajecten niet vanzelf gaat. Je moet in participatie willen investeren. Het kost tijd, geld, energie en betrokkenheid van zowel college, raad als organisatie.

Bijlagen

- Het rapport 'Voor Waards met participatie'

Hoogachtend,
Rekenkamercommissie gemeente Krimpenerwaard,

de voorzitter,



mw. drs. K. Meijer

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Krimpenerwaard,

Gelezen het voorstel van de Rekenkamercommissie Krimpenerwaard inzake het onderzoeksrapport 'Voor Waards met participatie'

Besluit:

1. Kennis te nemen van het rapport 'Voor Waards met participatie'.
2. De conclusies van het rapport 'Voor Waards met participatie' over te nemen.
3. De aanbevelingen van het rapport 'Voor Waards met participatie' over te nemen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 4 juli 2017,

de griffier,

de voorzitter,

drs. K.E. Driehuijs

mr. R.S. Cazemier